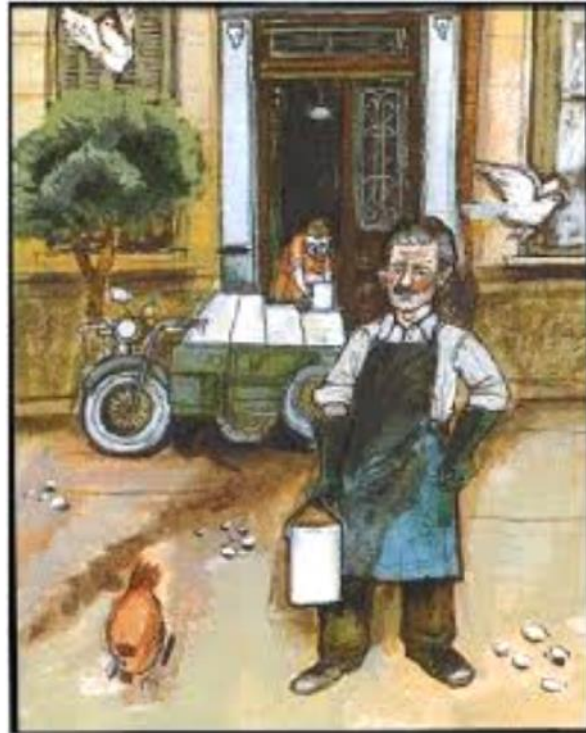

3^ο Γενικό Λύκειο Άργους

Ερευνητική Εργασία Α΄ Λυκείου

Τα παραδοσιακά επαγγέλματα στην Αργολίδα του χθες

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βράσκου Ιφιγένεια

Συμμετέχοντες μαθητές: Αργυράκος Κων/νος Α1

Καραμάνος Κων/νος Α1

Κουτσοπούλου Παναγιώτα Α2

Μέξη Σπυριδούλα Α2

Μερμίγκη Σοφία Α2

Μπεζάνη Σάντρα Α2

Πανοβράκου Παναγιώτα Α3

Πετρόπουλος Αθανάσιος Α3

Πίκουλας Γεώργιος Α3

Σαμαράς Γεώργιος Α3

Σινγκ Τζασνίτ Α3

Σταθοπούλου Γεωργία Α3

Τσαγκάρη Μαρία Α4

Χρόνη Μαρία-Άννα Α4

Περίληψη

Αυτή η εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος Ερευνητική Εργασία Α΄ Τάξης Γενικού Λυκείου. Ο χρόνος διεξαγωγής είναι το Σχ. Έτος 2017-2018 Α΄ Τετράμηνο. Το θέμα της εργασίας είναι «Τα παραδοσιακά επαγγέλματα στην Αργολίδα του χθες». Έπειτα από λεπτομερή έρευνα που διεξήγαγε η ομάδα μας, μέσα από αναζητήσεις σε βιβλιογραφία και στο διαδίκτυο και από συνεντεύξεις που πάρθηκαν σε κατοίκους του Άργους, «ξέθαψε» δεδομένα για τους ανθρώπους αυτούς και για τον τρόπο άσκησης της ειδικευόμενης τέχνης τους, αν και τα επαγγέλματά τους «έσβησαν» με το πέρασμα του χρόνου. Συγκεκριμένα ερευνήσαμε τα επαγγέλματα του γαλατά, του τσαγκάρη, του παγοπώλη, του γανωματή, του εφημεριδοπώλη, του τελάλη, του ράπτη, του αμαξιά, του παγωτατζή, του νερουλά, του λούστρου και του καρεκλά.

Οι αλλαγές που έφερε η βιομηχανική επανάσταση στην κοινωνία και τον εμπορικό κόσμο των πόλεων, εφαρμόστηκαν και στο Άργος όπου επηρέασαν αυτά τα επαγγέλματα, τα οποία και έπαψαν να είναι πια απαραίτητα, με αποτέλεσμα να αντικατασταθούν με πιο σύγχρονα. Πιο συγκεκριμένα, τα επαγγέλματα του τσαγκάρη, του ράπτη και του αμαξιά χάθηκαν εν μέρει, αλλά συνεχίζουν να ασκούνται κυρίως σε επαρχιακές πόλεις, ενώ τα υπόλοιπα έχουν εξαφανιστεί ολοκληρωτικά, καθώς αντικαταστάθηκαν από τις μηχανές.

Συνοψίζοντας, μέσω της έρευνάς μας, διαπιστώσαμε ότι η πλειοψηφία των επαγγελμάτων που μελετήσαμε έχουν πια αντικατασταθεί από άλλα πιο καινούρια, ενώ αυτά που συνεχίζουν να υπάρχουν δεν έχουν πλέον μεγάλη απήχηση στον κόσμο. Καταφέραμε λοιπόν μέσα από την αναζήτηση να συνθέσουμε την εργασία μας αλλά και να εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας και να πληροφορηθούμε για την ιστορία της πόλης του Άργους.

Πίνακας περιεχομένων:

Περίληψη	2
Πίνακας περιεχομένων	3
Εισαγωγή	4
Προβληματική του θέματος	5
A. Τα επαγγέλματα	
1. Γαλατάς	5
2. Τσαγκάρης	5
3. Παγοπώλης	6
4. Ράφτης	6
5. Παγωτατζής	6
6. Αμαξιάς	7
7. Νερουλάς ή νεροσκόπος	7
8. Λούστρος ή λουστραδόρος	8
9. Εφημεριδοπώλης	9
10. Γανωματής	9
11. Τελάλης	9
B. Εξέλιξη των επαγγελμάτων	10
Γ. Συμπεράσματα	11
Μεθοδολογία της έρευνας	11
Αυτοκριτική προσέγγιση και επίλογος	12
Βιβλιογραφία	13
Παράρτημα	14

Εισαγωγή:

Σε διάφορες εποχές κάθε κοινωνία διαμορφώνει τα επαγγέλματά της σύμφωνα με τις ανάγκες της. Έτσι, μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα, στις ελληνικές πόλεις (ακόμα τότε με αγροτικό χαρακτήρα οι περισσότερες) υπήρχαν κάποια χαρακτηριστικά επαγγέλματα που ήταν απαραίτητα για τη λειτουργία τους και τη ζωή των κατοίκων τους. Με τα επαγγέλματα αυτά αποφασίσαμε να ασχοληθούμε και πιο συγκεκριμένα να ανακαλύψουμε επαγγέλματα και εργαστήρια που υπήρχαν στο Άργος και ποιους σκοπούς εξυπηρετούσαν στην κοινωνία του τότε.

Με το πέρασμα του χρόνου και την τεχνολογική εξέλιξη, καθώς ο τρόπος ζωής, οι ανάγκες των ανθρώπων και οι μέθοδοι παραγωγής των προϊόντων αλλάζουν, πολλά επαγγέλματα άρχισαν σταδιακά να εξαφανίζονται ή να ασκούνται από ελάχιστους.

Θελήσαμε λοιπόν να ερευνήσουμε πώς η πρόοδος και η εξέλιξη της τεχνολογίας, επέδρασαν στην αλλαγή της κοινωνίας και πώς οι αλλαγές αυτές επηρέασαν τα επαγγέλματα που αναφέραμε παραπάνω.

Συζητήσαμε ποια από αυτά χάθηκαν, ποια αντικαταστάθηκαν και ποια άντεξαν στο χρόνο και με ποια μορφή.

Έχοντας ως γνώμονα τα παραπάνω, η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές τα παραδοσιακά επαγγέλματα, να τα συσχετίσουν με νεότερα της εποχής μας και γενικότερα να μελετήσουν αν κάποια από αυτά τα παραδοσιακά επαγγέλματα εξακολουθούν να υφίστανται και σε ποια μορφή. Η εργασία αυτή περιλαμβάνει, επίσης, πέρα από τα κείμενα, και συνεντεύξεις και φωτογραφίες εκείνης της εποχής που αποτυπώνουν τον τρόπο με τον οποίο εξασκούνταν τα συγκεκριμένα επαγγέλματα. Τέλος, η ενημέρωση και η γνώση για τα επαγγέλματα αυτά μπορούν να λειτουργήσουν υποβοηθητικά, στην μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση των μαθητών.

Προβληματική του θέματος

A. Τα επαγγέλματα που μελετήσαμε:

1. ΓΑΛΑΤΑΣ

Ο γαλατάς ήταν επάγγελμα πλανόδιου μικροπωλητή στις παλαιότερες εποχές, μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα. Στην Ελλάδα, το επάγγελμα αυτό το ασκούσαν μικροπωλητές που περιφέρονταν γύρω από τις πόλεις με τα αιγοπρόβατά τους, τα οποία και άρμεγαν οι ίδιοι. Το μεταφορικό του μέσο ήταν ένα υποζύγιο (γάιδαρος ή μουλάρι, μερικές φορές ρυμουλκούσαν και ανοικτή ή κλειστή ελαφριά άμαξα) και αργότερα το ποδήλατο ή μηχανοκίνητο δίτροχο. Αρχικά, το επάγγελμα το ασκούσαν αλλοδαποί, με το πέρασμα του χρόνου όμως αντικαταστάθηκαν από τους εγχώριους γαλατάδες. Στη δεκαετία του '50 οι πλανόδιοι γαλατάδες διαλαλούσαν το εμπόρευσμά τους, ενώ το μετέφεραν σε μεταλλικά κυλινδρικά δοχεία και το μοίραζαν στις γειτονίες χύμα σε οκάδες ή δράμια, με τη λέξη “ΓΑΛΑΤΑΣ”. Στην αρχή της δεκαετίας του '60 η διάθεση του γάλακτος άρχισε να γίνεται σε γυάλινες φιάλες που διανέμονταν παστεριωμένο γάλα, τα πρωινά στις διάφορες γειτονίες με διάφορα μέσα, ποδήλατα ή τρίκυκλα μοτοσικλέτες, όπως συνεχίζεται σήμερα η διάθεση των φιαλών γκαζιού. Όμως μετά από μια σειρά αγορανομικών διατάξεων στη δεκαετία του '70 απαγορεύθηκε και ο τρόπος αυτός, της πλανόδιας διάθεσης, προκειμένου να διασφαλισθεί περισσότερο η ποιότητα και η υγειονομική ασφάλεια των προς διάθεση γαλακτοκομικών προϊόντων.

Το επάγγελμα του γαλατά στην ελληνική κινηματογραφική σκηνή έχουν μεταφέρει και αποδώσει με μεγάλη επιτυχία τόσο ο Κώστας Χατζηχρήστος, όσο και ο Γιάννης Γκιωνάκης με πολλές κωμικοτραγικές καταστάσεις, όχι και ασυνήθιστες την εποχή εκείνη.

2. ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ

Ένα πολύ συνηθισμένο επάγγελμα των περασμένων χρόνων ήταν αυτό του *τσαγκάρη*. Δουλειά του ήταν να φτιάχνει και να επισκευάζει παπούτσια. Φορούσε μια ποδιά που κρεμόταν από το λαιμό μέχρι τα πόδια του για να μην λερώνονται και δούλευε για ώρες, σκυμμένος πάνω από τον πάγκο του, που ήταν γεμάτος εργαλεία. Επίσης, στα χωριά και ιδιαίτερα στα κεφαλοχώρια υπήρχαν αρκετοί τσαγκάρηδες, οι οποίοι πιο πολύ ασχολούνταν με επιδιορθώσεις.

Υπήρχαν βιοτεχνίες γυναικείων παπουτσιών πολυτελείας και παιδικών παπουτσιών και αρβύλων. Υπήρχαν οι σανδαλοποιοί που ετοίμαζαν σανδάλια από δέρμα ή πανί. Άλλη μια υποκατηγορία ήταν οι τσακίρηδες ή τσαρουχάδες. Τα άτομα που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση του τελικού αποτελέσματος του προϊόντος, ήταν οι κόφτες οι οποίοι έκοβαν τα δέρματα με βάση το πατρόν. Υπήρχαν οι κορδελιάστρες, οι οποίοι έπαιρναν τα κομμένα δέρματα και τα γάζωναν και μετά έφτιαχναν τα φόντια. Το φόντι είναι το επάνω μέρος του παπουτσιού. Στη συνέχεια οι τσαγκάρηδες χρησιμοποιούσαν ξύλινα καλαπόδια, για να τελειώσουν το παπούτσι. Τέλος τα υλικά που χρησιμοποιούσαν για την κατασκευή παπουτσιών ήταν τα εξής: καλαπόδια,

σφυράκια, φαλτσέτες, καρφάκια, πρόκες βιδωτές, ξυλόπροκες , μια κλωστή που την έλεγαν ‘παπουτσιδίκων’.

3. ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ

Το επάγγελμα του παγοπώλη ήταν να πουλάει πάγο και υπήρχε ως τη δεκαετία του '70 κυρίως σε αστικά κέντρα.

Ο παγοπώλης πουλούσε τον πάγο περιφερόμενος στις γειτονιές, γιατί εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν ηλεκτρικά ψυγεία για τη συντήρηση των τροφίμων. Περιδιαβαίνοντας με το ειδικά διαμορφωμένο κάρο, την καρότσα ή το τρίκυκλό του γεμάτο παγοκολόνες που κατασκευάζονταν με ειδική διαδικασία σε ανάλογα εργαστήρια, τα παγοποιεία, τροφοδοτούσε όχι μόνο τα σπίτια αλλά και τα διάφορα μικρά μαγαζιά. Ο παγοπώλης φορούσε γάντια, για να μην παγώνουν τα χέρια του και χειριζόταν ειδικό γάντζο-κοπίδι με τον οποίο έπιανε τον πάγο, τον έκοβε και τον μετέφερε. Οι πάγοι τοποθετούνταν σε χτιστά ή ξύλινα ψυγεία εκείνης της εποχής. Εκεί διατηρούσαν τα τρόφιμά τους οι οικογένειες και είχαν και δροσερό νερό το καλοκαίρι. Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των ηλεκτρικών ψυγείων το επάγγελμα του παγοπώλη σταδιακά έσβησε.

4. ΡΑΦΤΗΣ

Πολλά επαγγέλματα χάθηκαν, όμως πολλά από αυτά σώθηκαν. Ένα από αυτά ήταν το επάγγελμα του ράφτη. Πολλοί ράπτες και πολλές μοδίστρες άνοιξαν εμπορικά ετοιμών ενδυμάτων ή άλλα συναφή μαγαζιά ή περιορίστηκαν σε επιδιορθώσεις. Πολλοί συνταξιούχοι εργάστηκαν στο μεταίχμιο της προβιομηχανικής και βιομηχανικής εποχής και έζησαν την ακμή και την παρακμή του επαγγέλματος. Τα πρώτα ρούχα ήταν απλά, αλλά σήμερα είναι διαφορετικά. Ο ράφτης ράβει και διορθώνει διάφορα ρούχα, όταν χαλάσουν. Επίσης τα στενεύει, τα φαρδαίνει, τα κονταίνει ή τα μικραίνει. Ασχολείται με το κόψιμο και το ράψιμο το υφάσματος. Ράβει ρούχα για άντρες, για γυναίκες και για παιδιά. Ράβει κουστούμια, σακάκια, παντελόνια, πουκάμισα, μπλούζες, φούστες και φορέματα. Παλιά χρησιμοποιούσε ραπτομηχανή του χεριού, που γάζωνε με το χέρι. Αργότερα γάζωνε με μηχανή του ποδιού, που δούλευε κουνώντας το πόδι του. Σήμερα όμως χρησιμοποιεί ηλεκτρική μηχανή, που γαζώνει γρήγορα και έτσι δεν κουράζεται πολύ. Επάνω στη ραπτομηχανή υπάρχουν τα μασούρια με τις κλωστές διαφόρων χρωμάτων. Στον πάγκο του έχει διάφορα εργαλεία για τη δουλειά του. Το *ταφ* για να τραβάει γραμμές με μια κιμωλία πάνω στο ύφασμα, για να παίρνει τα σημάδια. Η μεζούρα για να μετράει. Έχει ένα κουτάκι με καρφίτσες, βελόνες και δακτυλήθρα, για να μη τσιμπάει το δάκτυλό του. Είναι το ψαλίδι για να κόβει το ύφασμα. Έχει κι ένα σίδερο, για να κόβει το ύφασμα. Έχει κι ένα σίδερο για να σιδερώνει το ρούχο που έχει ετοιμάσει για τον πελάτη του. Ο καλός ράφτης έχει πολλούς πελάτες και παίρνει πολλές παραγγελίες, γι' αυτό θα έχει πάντα δουλειά. Η δουλειά του είναι όμως πολύ δύσκολη, κουραστική και επικίνδυνη. Θέλει προσοχή , όταν δουλεύει στη ραπτομηχανή. Το κυριότερο ήταν η ομορφιά. Οι ράφτες έπρεπε να δημιουργούν ρούχα που να ταιριάζουν στο πελάτη, ανάλογα με το βάρος, το ύψος ή και το στυλ. Σαν στόχο ο ράφτης είχε ν προβάλλει κάτι εντυπωσιακό.

5. ΠΑΓΩΤΑΤΖΗΣ

Τη δεκαετία του 1970 κυρίως σε αστικά κέντρα όπως το Άργος υπήρχε ένας πλανόδιος παγωτατζής ιδιαίτερα αγαπητός στα παιδιά που αγαπούσαν το παγωτό. Έτσι, το ελληνικό καλοκαίρι είναι συνδεδεμένο άρρηκτα με το παγωτό. Μικροί και μεγάλοι, όλες τις ώρες της ημέρας αναζητούν τη δροσιά της «παγωμένης απόλαυσης». Πουλούσε παγωτό στεκόμενος σε πολυσύχναστα σημεία ή περιφερόμενος στις γειτονιές, καθώς εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν καταψύκτες στα περίπτερα, όπως σήμερα. Ήταν από τους «γραφικούς» πλανόδιους πωλητές. Για να ξεχωρίζει και να διακρίνεται στο πλήθος προκειμένου να έλκει πελατεία, φορούσε χαρακτηριστική άσπρη μπλούζα και καπέλο πολλές φορές παρόμοιο με του μάγειρα, για τον ίδιο λόγο (να μην πέφτουν τρίχες απ' το μαλλί του στο παγωτό).

Το παραδοσιακό ξυλάκι με γεύση βανίλιας ή το παγωτό χωνάκι, είναι χαραγμένα στην μνήμη μας, και σε μυρωδιά και σε γεύση. Ετοίμαζε το καρότσι του και τοποθετούσε επάνω ένα ξύλινο μισοβάρελο. Μέσα σε αυτό τοποθετούσε ένα μεταλλικό κάδο με καπάκι και στο μεσοδιάστημα έριχνε μπόλικο θρυμματισμένο πάγο. Κατά την Παρασκευή του παγωτού έβραζε το γάλα στο κάδο, έριχνε το βρασμένο γάλα στο κάδο έριχνε και το ανάλογο νερό, αβγά, βανίλιες, κακάο και ότι άλλο χρειαζόταν. Τα ανακάτευε καλά, μέχρι να πήξουν και έτσι το παγωτό ήταν έτοιμο. Με το τρίτροχο ποδήλατο ή το μηχανοκίνητο καροτσάκι για να διανύει μεγαλύτερες αποστάσεις έκανε την εμφάνισή του στα συνηθισμένα στέκια, και διαλαλούσε το παγωτό του, στα δημοτικά σχολεία, στις εκκλησίες τις Κυριακές και τις γιορτές.

6. ΑΜΑΞΑΣ

Ο αμαξάς ήταν κάτι σαν το σημερινό ταξιτζή. Ένα επάγγελμα που τραγουδήθηκε πάρα πολύ από τον κόσμο εκείνης της εποχής. Για τη δουλειά του ο αμαξάς χρησιμοποιούσε ένα τετράτροχο αμάξι, με αραμπά, που το έσερναν ένα ή δύο άτομα και μ' αυτό εκτελούσε μεταφορές ανθρώπων ή ένα δίτροχο αμάξι, τη σούστα, που μ' αυτήν έκαναν τις βόλτες τους οι ρομαντικοί της εποχής, αλλά τη χρησιμοποιούσαν για τις μετακινήσεις τους και οι επίσημοι. Ντυμένος όμορφα και καθισμένος περήφανα στο «μπαλκόνι» της άμαξάς του, περίμενε υπομονετικά κουβεντιάζοντας με τους άλλους αμαξάδες. Στο χέρι κρατούσε το καμουτσίκι, που το χτυπούσε με μαεστρία, και στο κεφάλι φορούσε μια τραγιάσκα, για να προστατεύεται από τον ήλιο. Δίπλα του είχε πάντα ένα κουδουνάκι, που το χτυπούσε κατά τη διαδρομή, για να κάνει αισθητή την παρουσία του. Τα βράδια ανάβανε φωτάκια κι η άμαξα γινότανε πιο ρομαντικοί. Τώρα συναντάμε άμαξες μόνο σε πόλεις με τουριστική κίνηση. Γνωστοί αμαξάδες που άφησαν εποχή ήταν ο Χρήστος Ντάνος, ο Βαγγέλης Χελιώτης κ.α. Τα αμάξια της νύχτας: Αυτοί δεν έβγαιναν την ημέρα εκτός αν ήταν να πάνε σε καμιά κηδεία! Καλός αμαξάς με καλό αμάξι σπάνια έπαιρνε αγώι κηδείας. Σήμερα στο Ναύπλιο υπάρχουν ακόμα αμαξάδες που κάνουν πιάτσα για τουριστικούς αποκλειστικά λόγους.

7. ΝΕΡΟΥΛΑΣ Ή ΝΕΡΟΣΚΟΠΟΣ

Ήταν πλανόδιος πωλητής νερού και αναλάμβανε τη τροφοδότηση των σπιτιών , σε πόλεις ή χωριά , που δεν είχαν δική τους προμήθεια .Ως << μεταφορικό μέσο >> για να κουβαλήσει το νερό χρησιμοποιούσε το γαϊδούρι ,το μουλάρι ή το κάρο. Πιο συγκεκριμένα ,η μεταφορά του νερού γινόταν με τενεκέδες στην αρχή , δηλαδή ο νερουλάς γέμιζε τους τενεκέδες από μια κεντρική βρύση , έπειτα τους έδενε σε ένα γυρτό ξύλο και τους κουβαλούσε στον ώμο. Με τον καιρό όμως , επειδή οι ανάγκες των ανθρώπων πολλαπλασιάστηκαν ,κουβαλούσε μαζί του και κάποιο ζώο , το οποίο και φόρτωνε με μεγάλα ξύλινα βαρέλια των 30 οκάδων περίπου το καθένα. Η ανάγκη που δημιούργησε αυτό το επάγγελμα ήταν η έλλειψη ύδρευσης στα σπίτια, μιας και δίκτυα ύδρευσης εμφανίστηκαν μεταγενέστερα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το ότι η δουλειά αυτή γινόταν από την άνοιξη μέχρι και το φθινόπωρο, καθώς το χειμώνα οι άνθρωποι έπαιρναν νερό από τα ρυάκια που σχηματίζονταν από τις βροχές και τα χιονιά. Πριν μερικές δεκαετίες τότε που δεν υπήρχε στις πόλεις δίκτυο ύδρευσης αλλά ούτε και πολλές βρύσες, οι άνθρωποι αγόραζαν το νερό που, φυσικά, δεν ήταν εμφιαλωμένο όπως σήμερα. Η αναγκαιότητα του νερού δημιούργησε και το επάγγελμα του νερουλά. Κάθε γειτονιά τότε είχε και το νερουλά της. Τον πρώτο καιρό η μεταφορά του νερού γινόταν με τενεκέδες. Γέμιζε ο νερουλάς από μία κεντρική βρύση τους τενεκέδες, τους έδενε έπειτα σ' ένα γυρτό ξύλο και τους κουβαλούσε στον ώμο. Για να εξυπηρετήσει όλη του την πελατεία, έκανε πολλά δρομολόγια. Στους δρόμους απ' το πρωί μέχρι το βράδυ. Άλλες φορές αντί για τενεκέδες, κουβαλούσε μεγάλα μπακιρένια Γκούμα.

Με τον καιρό, όμως, κι επειδή οι ανάγκες των ανθρώπων πολλαπλασιάστηκαν, κουβαλούσε μαζί του κάποιο ζώο (γαϊδούρι ή μουλάρι), το οποίο φόρτωνε με μεγάλα ξύλινα βαρέλια των 30 οκάδων περίπου το καθένα. Έτσι, κουραζόταν λιγότερο. Αυτά τα βαρέλια είχαν μια κάνουλα και από 'κει γέμιζε ο νερουλάς τις κανάτες της νοικοκυράς. Άλλοι νερουλάδες πάλι χρησιμοποιούσαν βοϊδάμαξες, με τις οποίες μετέφεραν βαρέλια των 100 οκάδων. Αυτοί πωλούσαν το νερό με τον κουβά για οικιακή χρήση (πλύσιμο καθαριότητα). Όλα αυτά γίνονταν στις πόλεις. Γιατί στην ύπαιθρο δεν υπήρχε πρόβλημα. Σε κάθε χωριό υπήρχαν 2-3 βρύσες και από εκεί εξυπηρετούνταν οι άνθρωποι. Νερουλάδες στη Θεσσαλονίκη υπήρχαν μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '30. Τότε αντικαταστάθηκαν από υδροφόρες του Δήμου. Μεγάλα βυτία, δηλαδή, που μετέφεραν το νερό στις συνοικίες του υδραγωγείου. Σταδιακά, βέβαια, ο Οργανισμός Ύδρευσης άρχισε να εφοδιάζει όλα τα σπίτια με νερό. Στις Συκιές, σύμφωνα με μαρτυρίες παλαιών κατοίκων, τη δεκαετία του '20 η υδροδότηση γινόταν από τις πηγές του Χορτιάτη. Υπήρχαν, όμως, σε ορισμένα σημεία βρύσες, απ' όπου προμηθεύονταν οι κάτοικοι το νερό. Θα θυμούνται οι παλαιότεροι Σικιάτες, αναπολώντας τα περασμένα, πώς ήταν και πώς έγινε αυτός ο τόπος.

8. ΛΟΥΣΤΡΟΣ Ή ΛΟΥΣΤΡΑΔΟΡΟΣ

Οι λούστροι (ιδιαίτερα στην περιοχή του Άργους)ήταν πλανόδιοι ,φτωχοί και ταπεινοί ,άτεχνοι και αγράμματοι άνθρωποι που το επάγγελμα τους ήταν να γυαλίζουν παπούτσια των περαστικών στο δρόμο. Οι περισσότεροι ήταν Μικρασιάτες

πρόσφυγες, Πόντιοι και Ελληνορώσοι ή ακόμα και ντόπιοι. Σύγχρονος με το επάγγελμα αυτό, έκαναν και την δουλειά του αχθοφόρου μεταφέροντας τα ψώνια σε διάφορα σπίτια με την χρήση καροτσιού, ή ακόμα αναλάμβαναν εργολαβικά τις κηδείες - προφανώς για να βγάλουν τα προς το ζην-, σύμφωνα με τον Ο.Κουμαδωράκη.

Όσον αφορά το επάγγελμά τους, χρησιμοποιούσαν ένα κασελάκι (κιβωτιάκι), που μέσα είχε πολύχρωμα βερνίκια και βούρτσες για το γυάλισμα παπουτσιών, ενώ καθισμένοι στο καρεκλάκι τους με τις ώρες, περίμεναν τον πελάτη για να του γυαλίσουν τα παπούτσια. Ειδικά στην περιοχή του Άργους, οι περισσότεροι λούστροι έκαναν πιάτσα είτε στην πλατεία του Αγίου Πέτρου, είτε έξω από το δημαρχείο, είτε στην βόρεια πλευρά της πλατείας, είτε έξω από το μουσείο (Βασ. Όλγας) ή ακόμα στο Σιταροπάζαρο.

9. ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΗΣ

Σήμερα τις εφημερίδες τις αγοράζουμε από τα περίπτερα ή από τα ψιλικατζίδικα, ενώ πριν από κάποιες δεκαετίες τις αγοράζαμε από τους εφημεριδοπώλες, οι οποίοι τις προμηθεύονταν από τα πρακτορεία και πήγαιναν σε δρόμους και πλατείες για να τις πουλήσουν. Όταν συνέβαινε ένα σημαντικό γεγονός τυπώνονταν έκτακτα παραρτήματα και οι εφημεριδοπώλες αποστήθιζαν τον βασικό τίτλο του φύλλου. Η εφημερίδα ήταν το μοναδικό μέσο λαϊκής ενημέρωσης. Στο Άργος υπήρχε πρακτορείο αθηναϊκού τύπου στην οδό Βασ. Κωνσταντίνου, του Φάνη Παυλόπουλου από το 1920 και στη συνέχεια του Πέτρου Παυλόπουλου (γιος του) μέχρι το 2000. Υπήρχε επίσης άλλο ένα, εκεί που στεγάζεται η τράπεζα Πειραιώς τώρα, το πρακτορείο του Δημήτρη Διβρή που αρχικά στεγάστηκε στο βιβλιοχαρτοπωλείο Ηλία Διβρή και Κώστα Μαργαρίτη και έπειτα στην οδό Κορίνθου με τελευταίο ιδιοκτήτη τον Χαρίλαο Ανέστη και τη σύζυγό του και έπαψε να λειτουργεί το 2000. Εφημεριδοπώλες συναντάμε μέχρι το 1970. Στο Άργος εκδίδονταν δύο εφημερίδες, τα βραχύβια 'Αργειακά Νέα', 'Ασπίς και ύστερα 'Το Αργειακόν Βήμα'. Τέλος πολλές πληροφορίες αντλούμε και από τις κινηματογραφικές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου, όπου σε αρκετές περιπτώσεις φαίνεται ότι οι λούστροι ήταν επί το πλείστον παιδιά ή έφηβοι, όπως άλλωστε ήταν και οι εφημεριδοπώληδες.

10. ΓΑΝΩΜΑΤΗΣ

Ένα παραδοσιακό επάγγελμα που κινδυνεύει να χαθεί, είναι εκείνο του γανωματή ή γανωτή, ο οποίος συντηρούσε τα μπρούτζινα οικιακά σκεύη, τα γνωστά μπακίρια. Τα μέταλλα που χρησιμοποιούσαν ήταν από μαλακά υλικά και γι' αυτό είχαν τη δυνατότητα οι άνθρωποι από την αρχαία εποχή να τα επεξεργάζονται και να κατασκευάζουν εργαλεία, οικιακά σκεύη κ.α. Κάποιες ηλικιωμένες γυναίκες προτιμούν, ακόμα και σήμερα, να χρησιμοποιούν οικιακά σκεύη και υλικά που είχαν απομείνει από τότε. Ο γανωματής, λοιπόν, αναλάμβανε να γανώσει το σκεύος. Ωστόσο, έπρεπε πρώτα να κάψει το σκεύος στη φωτιά, να λιώσουν τυχόν λίπη, να το τρίψει με άμμο δυνατά και να καθαρίσει την επιφάνεια καλά με νισαντήρι (χλωριούχο αμμώνιο), ύστερα να βάλει την κατσαρόλα πάλι στη φωτιά, να ρίξει κομμάτια κασιτέρου (ένα μέταλλο αργυρόλευκο και στιλπνό, το γνωστό καλάι) να λιώσουν

και να καλύψει όλη την επιφάνεια, χρησιμοποιώντας ένα στουπί εμποτισμένο πάλι με νισαντήρι. Επιπλέον, ο γανωματής περιφερόταν συνήθως στα χωριά με γαϊδούρια και άλογα, φόρτωνε λογής – λογής τεντζερέδια και κατσαρολικά, τα έφερνε στο εργαστήριό του, τα γάνωνε και τα επέστρεφε με τον ίδιο τρόπο. Αργότερα, χρησιμοποιήθηκαν τρίκυκλα ή και άλλα οχήματα. Οι νοικοκυρές εντυπωσιάζονταν όταν τα έβλεπαν να αστράφτουν και δεν έκρυβαν τη χαρά τους.

11. ΤΕΛΑΛΗΣ

Τελάλης ήταν εκείνος που είχε ως επάγγελμα να κάνει ανακοινώσεις προς το κοινό με τη δυνατή φωνή του. Ήταν ένας διπλωμάτης που πληρωνόταν για τις ανακοινώσεις που έκανε. Οι τελάληδες του περασμένου αιώνα έκαναν χωνί τα χέρια τους ή έβαζαν στο στόμα τους ένα μεγάλο χωνί και φώναζαν με όλη τους τη δύναμη. Ήταν ίσως το μοναδικό προσόν που διέθεταν κατ' αποκλειστικότητα. Ο τελάλης συνέχιζε μια παράδοση αιώνων από την αρχαία και προϊστορική εποχή, καθώς και στην αρχαία εποχή μπορούμε να τον παρομοιάσουμε με κήρυκα με κάποιες διαφοροποιήσεις στην πορεία του χρόνου βέβαια. Ο τελάλης έβγαινε σχεδόν κάθε μέρα στους κεντρικούς δρόμους μιας πόλης για να ανακοινώσει κάποιον πλειστηριασμό ή κάποια απόφαση του Δήμου ή για να διαφημίσει μια καλή ψαριά του ιχθυοπωλείου ή το καλό κρασί γιοματάρι μιας ταβέρνας.

B. Εξέλιξη των επαγγελματιών

Η βιομηχανική επανάσταση έφερε τεράστιες αλλαγές στον τρόπο παραγωγής, τον τρόπο ζωής και στην κοινωνία των ανθρώπων.

Πιο συγκεκριμένα, οι βασικές αλλαγές που έφερε η βιομηχανική επανάσταση ήταν οι εξής:

1. Οι χειροκίνητες μηχανές μετατράπηκαν αρχικά σε ατμοκίνητες και στη συνέχεια σε ηλεκτροκίνητες.
2. Οι μικρές μηχανές που υπήρχαν σε μικρά εργαστήρια έγιναν μεγάλες μηχανές σε μεγάλα εργοστάσια.
3. Οι αγρότες που πρώτα ζούσαν σε χωριά και μικρές πόλεις αποτέλεσαν τους μεγάλους εργατικούς πληθυσμούς που συγκεντρώθηκαν στις περιοχές όπου υπήρχαν τα εργοστάσια διογκώνοντας τις μεγάλες πόλεις.

Διάφορες τεχνολογικές μεταβολές έγιναν στην παραγωγή των προϊόντων, τις συγκοινωνίες, την οικοδόμηση κτιρίων κτλ και οι βιοτεχνίες, στις οποίες παράγονταν τα αγαθά, αντικαταστάθηκαν από τα εργοστάσια. Με αυτό τον τρόπο, πολλά από τα επαγγέλματα που υπήρχαν πριν την βιομηχανική επανάσταση, τώρα πλέον εξαφανίστηκαν.

Οι μεταβολές στην τεχνολογία είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της δομής της κοινωνίας (οργάνωση, θεσμοί, τρόπος σκέψης των ανθρώπων): αναλυτικότερα, η κοινωνία αστικοποιήθηκε, αυξήθηκε το προσδόκιμο της ζωής, η παραγωγή

προϊόντων αυξήθηκε για να καλύψει τις ανάγκες του πληθυσμού, ενώ παράλληλα αυξήθηκε και η ζήτηση για καινούρια προϊόντα. Το εμπόριο αναπτύχθηκε, καθώς και το τραπεζικό σύστημα, με αποτέλεσμα να κυκλοφορήσει περισσότερο χρήμα.

Μεγάλωσε η βιομηχανία καθώς και ο τομέας των υπηρεσιών, που απασχόλησε τώρα πια έναν μεγάλο αριθμό ανθρώπων. Μέσα σε όλες αυτές τις αλλαγές, άλλαξαν και οι κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων.

Τα επαγγέλματα καθορίζονται από την εποχή και τις ανάγκες της. Καθώς οι ανάγκες της κοινωνίας άλλαξαν, τα περισσότερα από τα επαγγέλματα εξελίχθηκαν, χάθηκαν ή αντικαταστάθηκαν με άλλα και ο εμπορικός κόσμος της περιοχής μετατρέπεται.

Κάποια, όπως για παράδειγμα ο ντελάλης ήταν χαρακτηριστικά της εποχής τους. Με την πρόοδο και την εξέλιξη της τεχνολογίας (με την εμφάνιση του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης) η εργασία αυτή καταργήθηκε. Το ίδιο συνέβη και με τον γανωματή, όταν τα παλιά χάλκινα σκεύη αντικαταστάθηκαν από σύγχρονα. Βέβαια, κάποια επαγγέλματα επιβίωσαν μέχρι σήμερα, άλλα για τουριστικούς λόγους (π.χ αμαξάς), άλλα για πρακτικούς (όπως το επάγγελμα του ράφτη και του παπουτσή). Στην περίπτωση αυτή όμως άλλαξε το είδος της προσφερόμενης υπηρεσίας (ο παπουτσή και ο ράφτης ή η μοδίστρα σπάνια φτιάχνουν ενδύματα ή παπούτσια, αλλά συνήθως επιδιωρθώνουν τα έτοιμα κ.λπ).

Γ. Συμπεράσματα

Καθοριστικός παράγοντας στις αλλαγές στάθηκε η Βιομηχανική Επανάσταση, στη διάρκεια της οποίας τα μηχανήματα αντικατέστησαν τα εργατικά χέρια και γενικά, κυρίως η αγροτική παραγωγή εξελίχθηκε σε βιομηχανική. Έτσι, η συγκέντρωση των εργαζομένων στα βιομηχανικά κέντρα και η μείωση του κόστους παραγωγής οδήγησαν πολλά παραδοσιακά επαγγέλματα στην εξαφάνιση. Πλέον, κάποιες φωτογραφίες, ιστορίες παππούδων, πληροφορίες από το διαδίκτυο, καθώς και παλιές ελληνικές ταινίες απέμειναν για να μας θυμίζουν τις παλιές εκείνες εποχές και τα επαγγέλματα.

Εντούτοις, αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός πως την εξαφάνιση των παραδοσιακών επαγγελμάτων ακολούθησε μια σειρά αλλαγών στις τοπικές κοινωνίες, όπου αυτά ασκούνταν. Πιο συγκεκριμένα, οι ενασχολήσεις αυτές αποτελούσαν αφενός βασική πηγή εσόδων για πολλές οικογένειες, αλλά και μέρος της κουλτούρας και της ιστορίας πολλών περιοχών της Ελλάδας. Συνεπώς, η εγκατάλειψή τους οδήγησε στον οικονομικό μαρασμό κάποιων επαγγελματιών, καθώς και στην εξάλειψη μέρους της παράδοσης του τόπου. Ταυτόχρονα, ολόκληρα χωριά και οικισμοί ερήμωσαν, με τους λιγοστούς κατοίκους που διαθέτουν να μην έχουν την ευκαιρία να μεταδώσουν την γνώση και την τέχνη που κάποτε υπηρετούσαν στις επόμενες γενιές. Ωστόσο, υπάρχει ακόμα ελπίδα για ορισμένα από αυτά, μιας και στις μέρες μας η οικονομική κρίση με όλες τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρει, έχει κάνει πολλούς κατοίκους των πόλεων να σκέφτονται την επιστροφή στην πατρίδα τους και την ενασχόλησή τους με παραδοσιακά επαγγέλματα.

Μεθοδολογία της έρευνας

Η εργασία πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο πρότζεκτ: αρχικά παρουσιάστηκε το θέμα στην ολομέλεια και έγινε καταγιγισμός ιδεών γράφοντας τα επαγγέλματα στον πίνακα. Στην συνέχεια χωριστήκαμε σε υποομάδες, η καθεμία από τις οποίες αναλάβαμε και βρήκαμε πληροφορίες μέσω βιβλίων τοπικής ιστορίας και μέσω διακτύου για τα επαγγέλματα που είχαμε αναλάβει να ερευνήσουμε. Συλλέξαμε και επεξεργαστήκαμε προφορικές μαρτυρίες που είχαμε βρει.

Επιπροσθέτως οργανώθηκαν συνεντεύξεις σε επαγγελματίες που ασκούν ακόμα και σήμερα παραδοσιακά επαγγέλματα, οι οποίες τελικά δεν πραγματοποιήθηκαν, λόγω έλλειψης χρόνου. Πήραμε όμως ζωντανή μαρτυρία από παλιά κάτοικο του Άργους, η οποία θυμήθηκε και μας μίλησε για μερικά από τα παλιά επαγγέλματα.

Συζητήσαμε στην ολομέλεια το πως η εκβιομηχάνιση της κοινωνίας οδήγησε στην εξαφάνιση αυτών των παραδοσιακών επαγγελμάτων. Ο καθένας από εμάς ανέλαβε να συντάξει ένα κομμάτι της εργασίας και να το παρουσιάσει στην ολομέλεια. Ύστερα έγινε η παράδοση εργασιών και συντάχτηκε η τελική εργασία. Οργανώσαμε και πραγματοποιήσαμε ένα raweipoint με τα βασικά σημεία της έρευνάς μας. Τέλος ,

παρουσιάσαμε το υλικό μας στην ολομέλεια του τμήματος, αξιολογήσαμε τους εαυτούς μας και εκτιμήσαμε τα αποτελέσματα των δράσεων.

Αυτοκριτική προσέγγιση και επίλογος

Η εργασία που έγινε στο σχολείο μας κατά το Α' τετράμηνο της σχολικής περιόδου 2017-2018 πραγματοποιήθηκε σε θετικό κλίμα ανάμεσα στους μαθητές και ανάμεσα στους μαθητές και την καθηγήτρια. Η μεταξύ μας συνεργασία ήταν καλή, χωρίς να υπάρξει κάποιο πρόβλημα συνεννόησης.

Η κάθε ομάδα ανέλαβε να φέρει συνεντεύξεις και πληροφορίες για τα παλαιά επαγγέλματα στην Αργολίδα, τα οποία φέρναμε σε τακτά χρονικά διαστήματα και τα δίνουμε στον συντονιστή ο οποίος τα έπαιρνε και τα επεξεργαζόταν, έτσι ώστε να φτιαχτεί η εργασία και να την παρουσιάσουμε σε εσάς. Το κάθε παιδί από κάθε ομάδα έκανε προσωπική δουλειά στο σχολείο αλλά και στο σπίτι του για να γίνει όλη η εργασία πιο γρήγορα.

Τα αποτελέσματα βγήκαν ικανοποιητικά. Το μόνο εμπόδιο που παρουσιάστηκε ήταν ότι τα παιδιά δεν μπόρεσαν να πάρουν τις προγραμματισμένες συνεντεύξεις επειδή ο φόρτος εργασίας και οι καθημερινές δραστηριότητες μας μάς εμπόδισαν να συναντηθούμε και να εργαστούμε ομαδικά εκτός σχολείου. Νέα ερωτήματα δεν δημιουργήθηκαν και έτσι η εργασία μας ολοκληρώθηκε μέσα στο Α' τετράμηνο.

Το τελικό συμπέρασμα που βγάλαμε μέσα από τις εργασίες των ομάδων ήταν ότι τότε οι άνθρωποι δούλευαν πολύ σκληρά για να ζήσουν τις οικογένειες τους ενώ σήμερα είναι πιο εύκολα τα πράγματα από τις μηχανές που έχουν στις δουλειές τους οι άνθρωποι.

Βιβλιογραφία

Κουμαδωράκης Οδυσσέας, *Στα χνάρια του χτες*, εκδ. Εκ Προοιμίου, Αργος, 2010

Σχολικό βιβλίο *Πολιτική Παιδεία Α' Λυκείου*

Ιστοσελίδες διαδικτύου:

Παραδοσιακά επαγγέλματα του Αχλαδοκάμπου Αργολίδας,
www.argolikivivliothiki.gr

Βικιπαίδεια, *Βιομηχανική επανάσταση*,
[tps://el.wikipedia.org/wiki/Βιομηχανική_επανάσταση](https://el.wikipedia.org/wiki/Βιομηχανική_επανάσταση)

Βικιπαίδεια, Νερουλάς, <https://el.wikipedia.org/wiki/Νερουλάς>

Νερουλάς: https://ellas2.wordpress.com/.../παραδοσιακά_επαγγέλματα_νερουλάς

Βικιπαίδεια, Λούστρος, <https://el.wikipedia.org/wiki/Λούστρος>

Βικιπαίδεια Καρεκλάς, krasodad.blogspot.com/2011/09/blog-post-2100.html

Βικιπαίδεια Παγοπώλης, <https://el.wikipedia.org/wiki/Παγοπώλης>

Βικιπαίδεια Γαλατάς, <https://el.wikipedia.org/wiki/Γαλατάς>

Βικιπαίδεια Τσαγκάρης, <https://wikipedia.org/wiki/Τσαγκάρης>

Βικιπαίδεια Ντελάλης, <https://wikipedia.org/wiki/Ντελάλης>

Βικιπαίδεια Εφημεριδοπώλης, <https://wikipedia.org/wiki/Εφημεριδοπώλης>

Βικιπαίδεια Γανωματής, <https://wikipedia.org/wiki/Γανωματής>

Ιστορικά θέματα, www.IstoriKathemata.com

Video: *Επαγγελματίες του Αργους 1880–2008*, σκηνοθεσία, κείμενα Γιώργος Αντωνίου

Φωτογραφίες google

Παράρτημα

1. Συνέντευξη από την κ. Βασιλική για τα παλιά επαγγέλματα

Η κυρία Βασιλική είναι μια ηλικιωμένη κυρία η οποία ζει εδώ και αρκετά χρόνια στο Άργος. Προσφέρθηκε να μας δώσει μία μίνι συνέντευξη με όσες πληροφορίες θυμάται από τότε που ήταν μικρή.

Την ρωτήσαμε αρχικά τι ήταν και τι έκανε ο **γανωματής**, καθώς εμείς δεν έχουμε συναντήσει ποτέ το επάγγελμα αυτό. Λάβαμε την εξής απάντηση:

- Ο γανωματής ήταν αυτός που έπαιρνε καζάνια, κατσαρόλες και άλλα οικιακά σκεύη που είχαμε τότε και ήταν από χαλκό, τα γυάλιζε και τα συντηρούσε.

Μια σύντομη περιγραφή του επαγγέλματος αυτού χωρίζεται σε συγκεκριμένα στάδια, Αναλυτικότερα:

- ✓ Πρώτα έκαιγε το σκεύος στη φωτιά για να λιώσουν τα λίπη
- ✓ Μετά το έτριβε με άμμο για να καθαριστεί
- ✓ Το έβαζε πάλι στη φωτιά, το άλειφε με κάτι και το έφτιαχνε σαν καινούργιο

Ύστερα την ρωτήσαμε κάθε πότε ερχόταν.

- Απ' ότι θυμάμαι δεν υπήρχε σταθερός χρόνος. Ερχόταν μία ή δύο φορές το μήνα
- Μέχρι πότε υπήρχε;
- Μέχρι το 1987, μετά σχεδόν κανένας δεν είχε χάλκινα σκεύη
- Που εργαζόταν;
- Αρχικά σε εργαστήρια και μετέπειτα ως πλανόδιος στο δρόμο.

Αφού πήραμε τις παραπάνω απαντήσεις για το επάγγελμα του γανωματή, προχωρήσαμε στο επάγγελμα του **εφημεριδοπώλη** και η ίδια μας είπε:

- Ο εφημεριδοπώλης, όπως λέει άλλωστε και η λέξη, ήταν ένας πλανόδιος που πουλούσε έντυπα και κυρίως εφημερίδες. Συνηθιζόταν να είναι παιδί ή έφηβος.

- Πείτε μας κι άλλα για αυτόν. Ας πούμε κάθε πότε ερχόταν, μέχρι πότε επέζησε το επάγγελμά του, καθώς και που συνήθιζε να εργάζεται.

- Είχα έναν γνωστό μου που εργαζόταν ως εφημεριδοπώλης και αν θυμάμαι καλά ερχόταν 2 φορές την εβδομάδα. Αλλά όταν γινόταν ένα σημαντικό γεγονός που οι κάτοικοι του Άργους έπρεπε να ενημερωθούν, τύπωναν έκτακτα παραρτήματα και τότε οι εφημεριδοπώλες μάθαιναν τον βασικό τίτλο του φύλλου και ξεχύνονταν στους δρόμους φωνάζοντας.

Υπήρξαν μέχρι το 1978 περίπου, αφού αργότερα οι εφημερίδες μπορούσαν να βρεθούν πιο εύκολα σε περίπτερα και πήγαινε σε πολυσύχναστα μέρη, όπως είναι οι πλατείες, η αγορά και τα καφενεία.

Τέλος, της ζητήσαμε να μας μιλήσει και λίγο για τον **ντελάλη** της περιοχής της.

- Ο ντελάλης ή και τελάλης ήταν αυτός που διαλαλούσε τα νέα και τις παραγγελίες που έπαιρνε από τις αρχές ή για τα εμπορεύματα που έφερναν.

- Ο ντελάλης κάθε πότε συνήθιζε να έρχεται;

- Όποτε ήταν αναγκαίο, δηλαδή συνέβαινε κάποιο σημαντικό γεγονός ή για να διαδώσει μία είδηση στην περιοχή.
- Και μέχρι τότε υπήρχε;
- Μέχρι το 1970-75 περίπου, όπου ανακαλύφθηκαν και οι τηλεοράσεις ή τα ραδιόφωνα. Βέβαια, όπως βλέπουμε υπάρχει μέχρι και σήμερα, αλλά με κάποιο αυτοκίνητο και συνήθως πλέον ανακοινώνει θεατρικά έργα.
- Και μήπως θυμάστε σε ποια μέρη εργαζόταν;
- Περνούσε σχεδόν κάθε μέρα από τις γειτονιές και τους κεντρικούς δρόμους για να ανακοινώσει τα νέα της πόλης.

2. Φωτογραφίες απ' τα παλιά επαγγέλματα

Γαλατάς

Τσαγκάρης

Παγοπόλης

Ράφτης

Παγωταζής

Αμαξάς